

Bilaga 2. Tillsynsplan 2026 för tillsyn enligt miljöbalken m.fl. tillsynsområden

Tillsynen är ett viktigt styrmedel för att säkerställa syftet med miljöbalken och andra lagar och därmed främja en hållbar utveckling utifrån miljömålen. Genom tillsyn kan avvikelser identifieras och krav kan ställas på åtgärder som är av betydelse för miljön och människors hälsa. Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsplan och behovsutredning är kopplad till miljöbalken och den nationella tillsynstrategin. Behovsutredningen identifierar prioriterade utvecklingsområden utifrån ny lagstiftning, politiska prioriteringar och miljö- och hälsonyttan.

Den årliga planeringen är uppdelad i två delar. En del av tiden faktureras medan övrig tid omfattar arbete som inte direkt kan kopplas till ett tillsynsobjekt. Den indirekta tiden omfattar bl.a. omvärldsbevakning, inläsning av nya tillsynsområden, kompetensutveckling, samverkan med andra myndigheter, informationsinsatser och statistisk uppföljning per bransch m.m.

Tillsynsplanen fastställs inför varje verksamhetsår, men omprioriteringar kan göras under innevarande år. Vidare är en stor del av förvaltningens arbete händelsestyrt. Av tillsynsplanen framgår arbetsinriktningen för tillsynsområdena och deras målsättning.

Tillsynen inom miljöbalkens område kommer 2026 fortsatt att stärkas inom flera prioriterade områden. Fortsatt satsning görs även på samordnad tillsyn för att motverka gynnande av organiserad brottslighet och förhindra miljöbrott samt förstärkt analys av riskbaserad tillsyn.

Totalt planeras drygt 112 000 tillsynstimmar för 2026, fördelade enligt tabellen på nästa sida. På efterföljande sidor redovisas den planerade tillsynen för 2026 övergripande med särskilda fokusområden utifrån respektive lagrum/bransch.

Lagrum	Antal planerade tillsynstimmar*	Varav direkt eller indirekt debiterbara timmar*
7 kap. MB Skyddade områden	2 600	2 500
9 kap. MB Miljöfarlig verksamhet (miljöskyddstillsyn)	20 590	18 220
9 kap. MB Miljöfarlig verksamhet (hälsoskyddstillsyn)	47 790	39 920
10 kap. MB Förorenade områden	11 250	10 500
14 kap. MB Kemiska produkter	13 810	12 450
15 kap. MB Farligt avfall och övrigt avfall	9 310	8 820
Totalt planerad tillsyn enligt miljöbalken	105 350	92 410
Strålsäkerhetslagen	6 340	5 600
Smittskyddslagen	800	600
Lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa	120	100
Tobakslagen	150	0
Lag om sprängämnesprekursorer	10	0
Totalt planerad tillsyn enligt annan lagstiftning	7 420	6 310
Total tillsyn, all lagstiftning	112 770	98 720

* Avrundat till närmaste tiotal.

Tillsyn enligt 7 kap miljöbalken (skyddade områden)

Stockholm stad har en rik och varierande natur med hög biologisk mångfald som förser stadens invånare med goda möjligheter för rekreation och friluftsliv. En del i att säkerställa en sammanhängande grönstruktur med en fortsatt hög biologisk mångfald är tillsyn av stadens skyddade områden.

Miljöförvaltningen utövar operativ tillsyn i kommunala naturreservat, biotopskyddsområden och andra områdesskydd som inrättas av kommunen, samt i strandskyddsområden i syfte att säkerställa en gynnsam bevarandestatus för reservaten samt minimera negativ påverkan på stadens skyddade områden. Länsstyrelsen har också delegerat tillsynen av stadens tre Natura 2000-områden som ligger inom reservaten.

I tillsynsarbetet kontrolleras efterlevnad av syften, föreskrifter, dispenser, bevarandeplaner och andra beslut som fattats med stöd av 7 kap. miljöbalken. Med rådgivning, information och liknande verksamhet skapas förutsättningar för att de skyddade områdenas syften ska kunna tillgodoses.

Tillsyn enligt 9 kap miljöbalken (miljöskyddstillsyn)

Miljöfarliga verksamheter kan ge upphov till olika störningar, såsom buller, vibrationer, utsläpp av partiklar och ämnen till luft och vatten, farligt avfall samt omfattande transporter. Syftet med miljöskyddstillsynen är att granska verksamhetsutövarnas egenkontroll och säkerställa att verksamheterna följer gällande regler och, vid behov, tillstånd med tillhörande villkor.

Det är verksamhetsutövarens ansvar att ha kunskap om sin verksamhet och de risker den innebär för människor och miljö. Inom ramen för egenkontrollen ska verksamhetsutövaren vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder för att förebygga skador på hälsa och miljö.

Nämnden bedriver tillsyn eller är prövningsmyndighet inom ett brett spektrum av miljöskyddsområden. Dessa omfattar väg- och spårtrafik, Bromma flygplats, hamnverksamheter, fritidsbåtshamnar, exploateringsprojekt, energianläggningar, avloppsreningsverk och enskilda avlopp, avfallsanläggningar, bilvård, drivmedelsstationer, buss- och tågdepåer, stora och små verkstäder, kemisk industri, laboratorier och sjukhus, grafisk verksamhet, kemtvättar, krossverksamheter samt betong- och asfaltsproducenter, livsmedelsindustri samt prövning av ansökan om inrättande av värmepumpsanläggningar (berg-, sjö- och jordvärme).

Tillsyn enligt 9 kap miljöbalken (hälsoskyddstillsyn)

Liksom för miljöfarliga verksamheter granskar nämnden i hälsoskyddstillsynen bland annat verksamheters egenkontroll. Nämnden utför också inspektioner för att identifiera brister, exempelvis otillräcklig ventilation, fukt- och mögelskador samt höga bullernivåer i lokaler för utbildning, vård och omsorg samt i bostäder. En stor del av tillsynsobjekten är anmälningspliktiga, såsom skolor och förskolor, bassängbad och plaskdammar samt hygienverksamheter. Dessa granskas efter inkommen anmälan innan verksamheten får starta.

Hälsoskyddstillsynen omfattar handläggning av klagomål på olägenheter i bostäder, riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta områden, tillsyn av fastighetsägares egenkontroll samt tillsyn av samtliga skolor, förskolor, vård- och omsorgsboenden och tillfälliga boenden i staden. Den omfattar även tillsyn av strandbad, kontroll av ljudnivåer vid konserter och evenemang, tillsyn av bassängbad och plaskdammar samt tillsyn av anmälningspliktiga hygienverksamheter för att förebygga smittspridning.

Utöver tillsyn utför nämnden provtagning av badvatten vid stadens officiella strandbad, huvudsakligen på uppdrag av stadsdelarna. Nämnden är dessutom prövningsmyndighet för tillstånd till hållande av djur enligt stadens hälsoskyddsföreskrifter samt remissinstans vid socialnämndens prövning av utskänkningstillstånd.

Under 2026 fortsätter den riktade bostadstillsynen i samma omfattning. Den utförs i byggnader som bedömts ha förhöjd risk för brister i underhållet, baserat på en inventering av bostadsfastigheter i stadens socioekonomiskt utsatta områden, inklusive fokusområdena.

Inom tillsynen avseende vård- och omsorgsboenden kommer under 2026 särskilt fokus fortsatt läggas på minskad användning av skadliga kemikalier och engångsartiklar i plast. Tillsyn av vård- och omsorgsboenden ska fortsatt prioriteras i stadens fokusområden. Denna tillsyn ska även fortsätta utvecklas med stöd av Folkhälsomyndighetens uppdaterade allmänna råd om temperatur för att säkerställa att inomhustemperaturen inte påverkar de boendes hälsa. För att skydda de boende från kommande värmeböljor ska tillsynen även stärkas genom att säkerställa att verksamhetsutövarna har rutiner för att ge de boende möjlighet till svalka.

Tillsyn enligt 10 kap miljöbalken (förorenade områden)

I Stockholm finns ett flertal områden både på land och i sediment med potentiellt mycket stor eller stor risk för människors hälsa eller miljön, så kallade riskklass 1 och 2 objekt. Tillsyn av förorenade områden ska bidra till arbetet för att nå de nationella miljömålen samt stadens mål "Ett giftfritt Stockholm". Tillsynen har som övergripande mål att förorenade markområden åtgärdas och används på ett sätt som inte innebär risker för hälsa och miljö.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ansvar för tillsyn av förorenade områden enligt miljöbalken där kommunen är tillsynsmyndighet. Tillsynsarbetet avseende förorenade områden kan indelas i händelsestyrda respektive egeninitierade/behovsprioriterade ärendetyper.

Den händelsestyrda ärendehandläggningen har i många år varit dominerande i tillsynsarbetet, mycket på grund av en hög exploateringstakt i staden. Målsättningen för 2026 är att fortsatt ha en effektiv handläggning i den händelsestyrda tillsynen och att en proaktiv och behovsprioriterad tillsyn ska bedrivas.

Då många förorenade områden ligger vattennära kommer fortsatt ett ökat fokus att ligga på förorenade områdets påverkan på möjligheten att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Tillsyn enligt 14 kap miljöbalken (kemiska produkter)

Nämnden bedriver tillsyn för att kontrollera kosmetiska och kemiska produkter samt miljögifter i varor. Tillsynen omfattar även konstgräsplaner för att minska spridning av mikroplast. Vidare kontrolleras att anläggningar med köldmedier följer regler som ska förebygga läckage av växthusgaser (f-gaser).

Nämnden säkerställer också att återstående oljecisterner i staden kontrolleras enligt gällande regler och verkar för att fastigheter som fortfarande värms med olja fasar ut denna användning till förmån för andra uppvärmningsformer, såsom fjärrvärme eller värmepump.

Under 2026 ska kemikalietillsynen fortsätta i samma omfattning för att minska spridningen av skadliga ämnen, exempelvis växtskyddsmedel och PFAS. Tillsynen i förskolor och skolor ska stärkas med fokus på att fasa ut skadliga ämnen i kemiska produkter och varor.

F-gaser i köldmedieanläggningar bedöms vara en betydande källa till PFAS-utsläpp. Dessa gaser är dessutom kraftfulla växthusgaser som bidrar till utsläpp av CO₂e (koldioxidekvivalenter).

Förvaltningen ska fortsätta det förstärkta tillsynsarbetet utifrån resultaten från det utredningsprojekt som genomfördes 2025 och som syftade till att identifiera utsläppsvolymer.

Det påbörjade utrednings- och utvecklingsarbetet för att minska utsläpp av skadliga ämnen, inklusive PFAS, till mark och vatten från miljöfarliga verksamheter kommer att fortsätta och förstärkas

ytterligare under 2026. Arbetet bedöms leda till att fler utsläppskällor identifieras och högre krav ställs på verksamheter som påverkar vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god status.

Nämnden kommer även fortsatt att ha ökat fokus på energianvändning i tillsynen av miljöfarliga verksamheter och flerbostadsfastigheter.

Tillsyn enligt 15 kap miljöbalken (farligt avfall och övrigt avfall)

Avfallslagstiftningen syftar i första hand till att förebygga att avfall uppkommer. I andra hand ska avfall återanvändas, därefter material- eller energiåtervinnas. I sista hand får avfall deponeras.

Avfallsområdet har blivit lukrativt för illegala verksamheter. Det motverkar en hållbar resursanvändning och leder till att farliga ämnen inte tas om hand på rätt sätt. I stället riskerar avfallet att hamna i delar av världen där kunskap och resurser saknas, vilket bidrar till spridning av gifter. Även lokalt kan felaktig hantering av farligt avfall orsaka läckage till mark och vattendrag, till exempel genom deponier som inte följer tillstånd eller olovlig dumpning i mark- och vattenområden.

Avfallslagstiftningen är komplex och delvis svår att tillämpa. Tillsynsmyndigheter måste hantera många avgränsningsfrågor, exempelvis om ett material ska klassas som avfall eller biprodukt.

I staden bedrivs tillsyn av hantering av farligt avfall både hos tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken och hos verksamheter som inte omfattas av sådan plikt. Tillsynen omfattar granskning av rutiner för hantering och sortering av avfall, förpackningsavfall och farligt avfall. Särskilt fokus läggs på avfallstransportörer, avfallshantering på centrumanläggningar och dumpning av snö.

Utöver den planerade tillsynen hanteras klagomål på bristfällig avfallshantering eller nedskräpning samt prövning av dispenser från kravet på utsortering av matavfall och övriga dispenser från renhållningsordningen.

Under 2026 kommer tillsynen fortsatt att fokusera på att motverka illegal avfallshantering och nedskräpning. Arbetet med tillsyn av masshantering ska utvecklas för att minska spridning av föroreningar, främja resurseffektiv hantering och motverka fusk inom branschen. Tillsynen av avfallshantering vid rivningsarbeten ska också förstärkas.

Tillsyn enligt annan lagstiftning

Nämnden är även ansvarig tillsynsmyndighet avseende några andra mindre lagar som också syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Dessa är tobakslagen, strålsäkerhetslagen, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, smittskyddslagen, marknadskontrollförordningen och lagen om sprängämnesprekursorer. Nämnden delar tillsynsansvaret enligt dessa lagar med ett flertal olika myndigheter.

Nämnden kontrollerar att radonmätning sker i bostäder, skolor och förskolor m.fl. lokaler vid behov och att solarieverksamheter följer reglerna enligt strålsäkerhetslagen. Nämnden arbetar även med spårning av objektburen smitta vid utbrott av Legionella eller andra allvarliga smittsamma sjukdomar.

Vidare har nämnden tillsynsansvar för kontroll av efterlevnad av rökförbudet enligt tobakslagen samt kontroll av butiksledet som säljer sprängämnesprekursorer och efterlevnaden av tillstånd till enskilda att använda sådana.

Nämnden utför även mätning av bakgrundsstrålning för att ha kunskap om hur strålningen varierar vid olika tidpunkter och på olika platser i kommunen. Därmed kan man säkrare fastställa om en förhöjd bakgrundsstrålning beror på en naturlig variation eller på ett tillskott av radioaktiva ämnen från en extraordinär händelse i eller utanför Sverige.